

Geld maakt wél gelukkiger, ook wanneer je al rijk bent

Minder economische groei zal zorgen voor minder geluk onder burgers. Hou daar rekening mee, zegt Johan Graafland.

Johan Graafland is hoogleraar economie, onderneming en ethiek aan de Universiteit Tilburg

Onder economen heeft de relatie tussen inkomen en geluk altijd warme belangstelling genoten. Het basale idee dat meer inkomen mensen gelukkig maakt is al vroeg bekritiseerd. In 1974 toonde de Amerikaanse econoom Richard Easterlin aan dat de stijging van het inkomen per hoofd van de bevolking niet samenhangt met meer geluk in westerse landen. Later werd aangetoond, zoals Irene van Staveren meldt in haar column (*Trouw*, 24 januari), dat meer inkomen niet gelukkiger maakt voor mensen die meer verdienen dan een modaal inkomen.

Die uitkomsten hebben belangrijke implicaties voor beleid. Als een hoger inkomen niet tot meer geluk leidt, is dat een extra reden om de bakens te verzetten van streven naar economische groei naar een economie van het genoeg. Ook econoom Paul Schenderling verwijst naar dit soort onderzoek in zijn pleidooi voor stoppen van economische groei.

Nieuwe inzichten

Maar het onderzoek staat niet stil. De resultaten waar Van Staveren en Schenderling naar verwijzen zijn inmiddels verouderd. Recent onder-

der economen heeft de relatie tussen inkomen en geluk altijd warme belangstelling genoten. Het basale

idee dat meer inkomen mensen gelukkig maakt is al vroeg bekritiseerd. In 1974 toonde de Amerikaanse econoom Richard Easterlin aan dat de stijging van het inkomen per hoofd van de bevolking niet samenhangt met meer geluk in westerse landen. Later werd aangetoond, zoals Irene van Staveren meldt in haar column (*Trouw*, 24 januari), dat meer inkomen niet gelukkiger maakt voor mensen die meer verdienen dan een modaal inkomen.

Die uitkomsten hebben belangrijke implicaties voor beleid. Als een hoger inkomen niet tot meer geluk leidt, is dat een extra reden om de bakens te verzetten van streven naar economische groei naar een economie van het genoeg. Ook econoom Paul Schenderling verwijst naar dit soort onderzoek in zijn pleidooi voor stoppen van economische groei.

Nieuwe inzichten

Maar het onderzoek staat niet stil. De resultaten waar Van Staveren en Schenderling naar verwijzen zijn inmiddels verouderd. Recent onder-

Een fruitverkoper in Shanghai. FOTO AFP

Zelfs voor de hoogste inkomensklasse, ver boven modaal, leidt meer inkomen tot meer geluk

zoek van onder anderen Nobelprijswinnaar Daniel Kahneman laat overtuigend zien dat geluk stijgt met inkomen. Zelfs voor de hoogste inkomensklasse, met een inkomen ver boven modaal, leidt meer inkomen tot meer geluk. Het verband is niet zwakker dan voor lage inkomensklassen.

Ook op andere gebieden gaan de uitkomsten van recent onderzoek in tegen bestaande (en vaak gewenste) inzichten. In 2025 heb ik bijvoorbeeld een wetenschappelijk artikel gepubliceerd waarin ik de these van Fred Hirsch onderzoek. Hij veronderstelt dat voor arme landen geluk wel stijgt met een hoger inkomen per hoofd van de bevolking, maar voor rijke landen niet. In rijke lan-

den zou het geluk van iemand alleen samenhangen met hoeveel hij of zij verdient *ten opzichte van anderen* (zogenaamd relatief inkomen). Als het inkomen van iedereen stijgt, verandert het gemiddelde geluk dan niet.

Deze these heb ik altijd met verve verdedigd in mijn colleges. Als dit inderdaad zo is, draagt economische groei wel bij aan het geluk in arme landen, maar niet in rijke landen. Voor beleid impliceert dit dat de economie wel dient te groeien in arme landen, maar niet meer in rijke landen.

Toen ik een manier vond om dit te onderzoeken, bleek tot mijn grote verrassing het tegengestelde. Voor rijke landen heeft het inkomen per hoofd van de bevolking een positief effect op geluk, voor arme landen alleen het relatieve inkomen.

Op de vraag hoe dat mogelijk is, kwam ik uit bij drie verklaringen die ik eveneens met data toetste. Allereerst zijn mensen in rijke landen meer individualistisch, en mensen in arme landen meer op de gemeenschap gericht. Dat heeft als consequentie dat mensen in arme landen

zich sterker vergelijken met anderen en dat verklaart waarom in arme landen mensen hun geluk meer afmeten aan het inkomen ten opzichte van anderen.

Sociale status

Een tweede verklaring die bevestigd werd, is dat het vertrouwen in andere mensen in arme landen lager is dan in rijke landen. Dat maakt dat mensen minder coöperatief zijn en anderen meer als concurrerend ervaren in het winnen van sociale status door hun inkomen. Een derde verklaring, ook bevestigd, is dat de inkomensongelijkheid in arme landen groter is. Ook dat maakt dat men geneigd is zich sterker te vergelijken met anderen.

Deze tegendraadse bevindingen maken dat het verminderen of stopzetten van economische groei in rijke landen niet zonder problemen is. Op zijn minst stelt ons dat voor een dilemma: als wij beleid overwegen dat economische groei afremt vanwege andere belangrijke waarden, zoals milieubehoud, moeten deze afgewogen worden tegen de afname van geluk door minder inkomen.